HET ACTUALISME

WAT HET IS EN WAT HET WIL

DOOR

W. H. SNIJDERS
SECRETARIS VAN DEN
CENTRALEN RAAD VAN HET
VERBOND VAN ACTUALISTEN

UITGEGEVEN DOOR HET WEEKBLAD DE VADERLANDER,
OUDE RIJN 39 — LEIDEN

HET ACTUALISME

WAT HET IS EN WAT HET WIL

DOOR

W. H. SNIJDERS

SECRETARIS VAN DEN
CENTRALEN RAAD VAN HET
VERBOND VAN ACTUALISTEN

DE VADERLANDER — LEIDEN — OUDE RIJN 39

VOORWOORD

De ervaring, door mij opgedaan bij mijn werkzaamheden voor het Verbond van Actualisten, deed mij besluiten, in een zoo beknopt mogelijk gehouden betoog, een uiteenzetting te geven van doel en streven van het „Verbond van Actualisten".

Wanneer de belangstellende lezer, na kennis genomen te hebben van den inhoud van dit vlugschrift, in staat is, zijn houding ten aanzien van het actualisme te bepalen, is het doel, waarmede het geschreven werd, bereikt.

S.

Het geven van een overzicht van het ontstaan en den groei van de fascistische beweging in Italie valt buiten het bestek van dit voor Nederlandsche burgers bestemde propagandageschrift [1]). Desniettemin is het wenschelijk op enkele hoofdpunten uit de Italiaansche beweging de aandacht te vestigen.

In Italie, het land, waar het thans algemeen in geheel Europa waar te nemen verschijnsel zich het eerst manifesteerde, bestond reeds in het jaar 1915 een georganiseerde fascistische beweging, waarvan het ontstaan moet worden gezocht in de jaren vóór het uitbreken van den wereldoorlog. Reeds vóór 1914 klonken, hoewel schuw nog, de eerste stemmen, die waarschuwden tegen de voor het volksbestaan uiterst gevaarlijke gevolgen van een, vooral onder den drang van de socialistische partijen, te ver doorgevoerde zoogenaamd democratische politiek.

Door den oorlogstoestand werden plotseling sociale en politieke verhoudingen in het leven geroepen, die het wassen van den opkomenden revolutionnairen vloed versnelden. Toen het bleek, dat niet alleen de kracht van de legers te velde, maar ook het economisch uithoudingsvermogen van de volken beslissend zou zijn voor den afloop van den strijd, zagen de regeeringen der oorlogvoerende staten zich genoodzaakt tot het doen van allerlei concessies op politiek en op sociaal-economisch terrein, ten einde de massa bereid te vinden tot het brengen van de haar ge-

---

[1]) De belangstellende lezer zij verwezen naar: „Mussolini et le Fascisme" par Domenico Russo, in de uitgave „Les Problèmes d'aujourd'hui", Série „Hommes et Idées", Paris, Libraire Plon 1923.

vraagde zware offers. En wij meenen den lezer er aan te mogen herinneren, dat vooruitziende geesten in de jaren van den oorlog ons reeds er op voorbereid hebben, dat de verwijdering uit onze samenleving van de onnatuurlijke sociale en economische oorlogsverhoudingen een uiterste krachtsinspanning van de regeeringen zou vorderen.

In Italie bleken de na het sluiten van den vrede achtereenvolgens aan het bewind geweest zijnde regeeringen geen van alle in staat de met allerlei eischen opdringende, door politieke leiders opgezweepte, massa in bedwang te houden. De van de gunst der kiezersmassa afhankelijke coalitieregeeringen konden niet die maatregelen treffen, welke noodig waren om den noodigen arbeid van maatschappelijken opbouw mogelijk te maken. De passieve politiek, vooral onder het kabinet-Giolitti, had tengevolge, dat de volksverarming steeds verder doorzette en ten slotte de arbeidersmassa willig werktuig werd in handen van de revolutionnaire leiders. In Augustus 1919 werd de burgeroorlog ontketend dor de vakorganisaties in de metaalnijverheid. In verscheidene steden van Noord-Italie gingen de arbeiders, *aangespoord door hunne, op het scheppen van wanorde beluste leiders*, over tot het bezetten van fabrieken en openbare gebouwen, teneinde zoogenaamd de productie in eigen hand te nemen [1]).

De regeering nam tegenover deze terroristische beweging een houding van welwillende neutraliteit(!) aan, d. w. z. weigerde, ook toen zij daartoe door de leiders der met ondergang bedreigde bedrijven werd aangezocht, de openbare orde, desnoods met geweld van wapenen, te herstellen. Zoo werd het Italiaansche volk met den chaos bedreigd, toen op het meest kritieke oogenblik de man opstond, die bekwaamheid, moed en wilskracht bezat de blindelings hare leiders volgende massa het halt toe te roepen en te dwingen den naar het verderf leidenden weg te verlaten. Dit is de

---

[1]) Een duidelijk overzicht van deze periode kan de lezer vinden in het werk van G. G. Assan: „La question du Contrôle-Ouvrier en Italie", Paris, 1922.

daad van Benito Mussolini geweest. Politieke schrift-geleerden mogen onderling redetwisten en polemiseeren over de kwalificatie van deze daad, het Italiaansche volk vraagt niet daarnaar, maar dankt den man, die den moed bezat uit de massa ter zijde te treden en een einde te maken aan de heerschappij van leugen en misleiding. Dit, nogmaals, is de daad van Mussolini, waarvoor zoo juist gelden Heine's woorden: „Aber auch das Plötzliche ist zuweilen gut, wie sehr man dagegen eifert".

Met nadruk zij er op gewezen, dat Mussolini's optreden dáárom zoo gelukkig is te achten, omdat zijn staatsgreep beantwoordde aan den wensch van de overgroote meerder-heid van het Italiaansche volk; dat volk, dat langzamer-hand schuw en energieloos was geworden en welks zelf-standige meening, door het brutale, doortastende, doch vooral door het georganiseerde optreden van een socialis-tisch-communistische minderheid, in den loop der tijden totaal werd gesmoord. Dat hij handelde in den geest van een met een verzwakten wil behepte en schuwe meerder-heid, moge een gerechtvaardigde verontschuldiging zijn voor het feit, dat hij den parlementairen weg links liet liggen en zijn staatsgreep ondernam. Voorts speelde de noodzaak hierbij een groote rol.

Mussolini zag terecht in, dat het voor Italie een kwestie was van „to be or not to be". Er was geen andere keuze. En nu de afloop van zijn staatsgreep gunstig was voor hem en zijn land, willen wij als onze vaste overtuiging uitspre-ken, dat de gevolgen van zijn daad zich zullen doen gevoelen tot ver buiten de grenzen van Italie. Wij mogen dankbaar zijn, dat wij werden gespaard voor de verschrik-kingen, die Europa zouden hebben geteisterd, wanneer een extremistische, onontwikkelde minderheid in Italie zou hebben gezegevierd.

Doch dit is niet alles.

Mussolini is niet slechts de man, die zijn Vaderland be-waarde voor verder leed, neen, hij heeft het bewustzijn der Italianen wakker geschud, het eergevoel opnieuw ge-

wekt en het energisch gevoelen en denken in zóódanige mate geprikkeld, dat wij met recht van hem mogen spreken als van een groot mamn.

Wat overigens den Romeinschen groet betreft, alsmede het „Heil Mussolini", moeten wij bedenken, dat de Italiaansche volksaard zoo geheel anders is als die van de meer flegmatieke West-Europeesche volken.

Deze korte beschouwing worde niet besloten zonder de nadrukkelijke verklaring, dat men de verandering in het gezag en in de leiding daar te lande moet beschouwen als gevolg van een staatsgreep en niet van een revolutie. Een staatsgreep, welke niet ten doel heeft de politieke macht in handen van één bepaalde sociale groep te brengen, doch die ondernomen werd louter en alleen om aan de regeering die macht te geven, noodig om een in chaotische verwarring levend volk voor algeheelen ondergang te behoeden, mag men niet op één lijn stellen met die gebeurtenissen in onze historie, welke men dikwijls abusievelijk als revolutie beschouwt [1]).

Zonder hier ook maar eenigszins te trachten propaganda voor een staatsgreep te maken, zij hier toch vastgesteld, dat een staatsgreep, door het land vóór een fait accompli te stellen in tijden, waarin wijziging urgent is, het doel nagenoeg onmiddellijk bereikt, sneller dan andere middelen veroorloven.

Tot slot van dit overzicht zij het oordeel aangehaald van Mr. Dr. W. W. Westerman, Directeur van het Bijkantoor te 's-Gravenhage der Rotterdamsche Bankvereeniging, voorkomende in de Januari-aflevering van den eersten jaargang van het „Haagsch Maandblad", onder redactie van Dr. Easton en S. F. van Oss. Zijn opstel is getiteld: „Gezag of Chaos, de staatkunde van morgen".

> Het succes van het fascisme en van zijn genialen leider Mussolini is een voldongen feit, waaraan appreciatie of

---

[1]) Men leze: Dr. Gustave le Bon: „Psychologie des Révolutions" en Michel Rales: „L'idée de Révolution dans les doctrines socialistes". Prof. Treub kwalificeerde destijds de wijze, waarop Mussolini te werk ging als „matig constitutioneel".

depreciatie der fascistische beginselen niets kunnen veranderen. Over de resultaten, die het korte bewind van Mussolini reeds thans voor de Italiaansche natie heeft opgeleverd — resultaten, die zich in ondubbelzinnige statistische cijfers weerspiegelen — valt niet te twisten.

De staatsman, die een dreigend tekort op de staatsbegrooting van vier milliard lire in slechts luttele weken tot op een vierde gedeelte reduceert en daarnaast het nationale bedrijfsleven door het herstellen van de orde en het scheppen van bedrijfszekerheid dusdanig weet te prikkelen, dat de productie met reuzenschreden vooruitgaat, dwingt ontegenzeggelijk bewondering af.

Tot zoover voor dit oogenblik deze financier.

In welgekozen en oprechte bewoordingen teekent de schrijver de natuurlijke en gezonde reactie, die men fascisme noemt en die als een internationaal verschijnsel beschouwd moet worden.

Is in het voorgaande in korte trekken het tot stand komen van een fascistische leiding beschouwd, zonder meer in bijzonderheden de oorzaken daarvoor aan te geven, thans zij op een en ander ietwat dieper ingegaan. Verplaatsen wij ons in gedachten naar de Middeleeuwen. In dien tijd hooren wij voor het eerst, zij het dan ook nog uiterst zwak, de stem van de massa. Herinneren wij ons, hoe de lijfeigenen, die op en om den hof woonden — de hof*hoorigen* — langzamerhand vrij werden en te zamen gingen wonen in gehuchten, later dorpen en nog later steden. Hoe zij in den beginne in de door hen verkregen persoonlijke vrijheid nog geheel afhankelijk waren van hun landsheeren. Hoe zij menigmaal in opstand komende, langzamerhand die banden losser maakten, vermindering van opbrengst in geld of goed eischten en verkregen en privilegien ontvingen. Hoe zij zelf hun vertegenwoordigers kregen, hun bestuur, burgemeesters, schout en schepenen. Handel en Nijverheid kwamen op, industrieen ontstonden, het verkeer nam toe, waardoor telkenmale, wanneer belangengemeenschap zulks mogelijk maakte, door aansluiting de macht van het volk werd vergroot, die der landsheeren verkleind. Na verloop van tijd ontstonden gewestelijke en ten slotte landelijke vertegenwoordigers, die aanvankelijk met beperkte be=

voegdheden, ten slotte met de meest uitgebreide rechten, ja zelfs met absolute macht heerschen in het tegenwoordige parlementaire stelsel. Deze ontwikkelingsgang is geheel logisch en natuurlijk en kon dáárom zooveel kracht ontwikkelen, omdat de belanghebbenden, in het begin geheel en al en later voor het grootste gedeelte, hetzelfde lot deelden, een lot, dat menigmaal verre van rooskleurig was, doch dat allengs verbeterde.

Daarná kwam het onvermijdelijke teveel. Alles, wat leeft, streeft naar zelfbehoud en als daarvoor de vereischte waarborgen zijn verkregen, dan houdt het daarbij niet op, maar wordt met alle mogelijke, alle ten dienste staande middelen naar machtsvergrooting en expansie gestreefd: dit is tot dusver gebleken, de grootste prikkel te zijn, die der menschen daden en gedachten beheerscht. Ware het nu maar gebleven bij het behoud van wat met moeite en inspanning, dikwijls met opoffering van goed en bloed werd verkregen, of juister: hadde de voorziening in verdere nooden en behoeften de economische en cultureele ontwikkeling der volken slechts in hetzelfde tempo gevolgd. Maar helaas, de ontwikkelingsgeschiedenis van het politieke leven ging langs andere, gevaarlijker paden. Onnatuurlijk, geforceerd was de groei van het parlementarisme, vooral nadat door de invoering van het algemeen kiesrecht aan de z.g. „souvereiniteit des volks" elke beperking ontnomen was.

Dit instituut — het parlement — het moèst en zou de macht hebben en dàn, wel, dan zien wij, hoe ook hier de wet geldt, dat alle ontwikkeling bij het bereiken en daarna het overschrijden van een bepaalde, uiterst toelaatbare grens, gepaard gaat met de eerste, langzamerhand veelvuldiger wordende symptomen van verwording.

De in het parlement vertegenwoordigd wordende partijen zijn niet meer tevreden met de macht, waarover zij gezamenlijk kunnen beschikken, neen, zij eischen elk voor zich in het machtsinstituut de alleen-heerschappij op, alleen, of in tijdelijke vereeniging met andere partijen.

En thans doen zich ook in de politieke partijen zelf ont-

bindingsverschijnselen voor. Ds. Kersten verzamelt uit de Anti-revolutionnaire partij om zich heen die elementen, welke het marchandeeren met calvinistische beginselen moede zijn.

In de Anti-revolutionnaire partij staan twee groepen scherp tegenover elkander. Oorzaak van den broederstrijd is: verschil van opvatting omtrent de wijze, waarop de partij geleid behoort te worden. In de Christelijk Historische Unie neemt het aantal lieden, die niet van samenwerking in coalitie-verband met de R.-K .Staatspartij weten willen, voortdurend toe.

In laatstgenoemde partij rommelt het reeds geruimen tijd en op het oogenblik, dat deze regels geschreven worden, is de innerlijke verdeeldheid zoo toegenomen, dat het uiteenvallen der partij in drie, ja misschien vier „belangen-partijtjes" onvermijdelijk schijnt.

Over den Vrijheidsbond zullen wij zwijgen. De poging om het liberalisme nieuw leven in te blazen is jammerlijk mislukt. De groote hoed, waaronder men liberalen van diverse schakeering trachtte te vangen, blijkt niet meer te zijn geweest dan een bodemloos hoofddeksel, waaruit alles wegvluchtte, wat door zoet vogelaarsgefluit van Mr. Dresselhuijs aangelokt was.

Ten slotte zij gewezen op de stemming van matheid in de sociaal-democratische arbeiderspartij. Deze door en door „verburgerlijkte" parlementaire partij ziet haar positie gaandeweg verzwakken, dank zij de gevaarlijke aanvallen van de revolutionnaire vakorganisaties onder leiding van den heer Stenhuis.

De zucht naar machtsusurpatie, hierboven genoemd, is zóó groot, dat alle mogelijke, ja, zelfs de meest unfaire middelen gebruikt worden om de suprematie boven andere partijen en groepen te bereiken.

Zij, die toch oorspronkelijk het vertrouwen des volks hadden, vergaten en vergeten bij voortduring het eigenlijke doel, waarvoor zij geroepen werden. Zij, die den mond vol hebben van verheffing van het volk, zij, die gewichtig praten over de nooden van de massa, welke zij willen

lenigen, ontzien zich niet het slechte voorbeeld van haat en afgunst te geven. Lang vóór den oorlog reeds waren wij in Europa getuige van de walgelijkste parlementaire tooneelen: werpen met inktkokers, klappen met lessenaars, schelden en elkaar beleedigen en afbreken.

Dát is het parlementaire stelsel zooals het zich heden ten dage aan de menschheid toont.

De „parlementaire gebruiken" als het leveren van veldslagen, schelden en lasteren, in Engeland, Amerika, Japan, Duitschland, Griekenland, Oostenrijk, Frankrijk, enz. zijn „excessen" van het parlementarisme, maar zij veroorzaken, zoodra zij „chronische verschijnselen" zijn geworden, den ondergang van het volk, dat in zijn ontwikkeling afhankelijk is van een zoodanig gedegenereerd parlement.

Wat er van het parlementarisme geworden is, was onvermijdelijk van het oogenblik af, dat zich tusschen volk en regeering stelden de massa-leiders, wier bestaan afhankelijk is van het voortbestaan van nationale verdeeldheid.

Hierboven werd gewezen op de periode in onze beschaving, waarin de eerste symptomen van de verplaatsing van de politieke macht van de enkelen naar de massa's werden waargenomen. Dit was ongeveer achthonderd jaren geleden. Ieder heeft het toegejuicht en ook nu nog kan die gebeurtenis als een van de belangrijkste, een van de voornaamste hoogtepunten in de film van de geschiedenis der Westersche beschaving worden beschouwd. Welnu, de tijd welken wij thans beleven, is het volgende hoogtepunt.

Na achthonderd jaar zijn wij gekomen tot een ander uiterste in de machtsverhoudingen; wij zijn gekomen in een periode, waarop latere geslachten zullen terugwijzen, evenals wij thans wijzen naar het begin van het ontstaan der volksmacht.

Het verschijnsel, waarvoor wij thans de aandacht van den lezer vragen, moeten wij bezien als een wereldgebeurtenis, als een internationaal verschijnsel, een internationaal vraagstuk, dat door elk volk *nationaal* dient te worden opgelost.

Laten wij nu nagaan, wat het actualisme hier te lande heeft te beteekenen.

Zooals bekend, is deze beweging van jongen datum. Uit de voorafgaande korte historische uiteenzetting is gebleken, dat het fascisme niet is uitgevonden door den een of anderen oververhitten of oververzadigden geest, doch dat het langzaam is gegroeid in ons bewustzijn; dat deze geestesstrooming den noodigen tijd moest hebben zich te consolideeren. Van het oogenblik af, dat er actie uitging van het actualisme hier te lande, kan worden vastgesteld, dat de kristallisatie van de gedachte heeft plaats gevonden. En hiermede is het tijdperk van een bewust, daadwerkelijk actualisme aangebroken.

Welnu, het actieve optreden van de actualisten hier te lande dateert van December 1922, toen een begin tot stand kwam van de organisatie, die thans stevig en vast bevestigd in het Verbond van Actualisten teruggevonden kan worden.

En thans zweeft het woord actualisme op ieders lippen. Elk gesprek over maatschappelijke onderwerpen loopt uit op het actualisme. Overal hoort men over het actualisme spreken. En hoe! Men toont een buitengewone belangstelling er voor; men ziet de punten van overeenkomst met eigen gedachten en gevoelens; men begrijpt, dat men de beweging niet moet onderschatten, integendeel. En bij al die gesprekken komen dan steeds enkele vragen zich opdringen. Wat is het doel? Wat zijn de middelen om het gestelde doel te bereiken?

Ziehier uit de statuten de omschrijving van het doel van het Verbond van Actualisten:

Art. I. De Vereeniging stelt zich ten doel:

1°. in ruimen kring de gedachte ingang te doen vinden of te versterken, dat de ware vrijheid voor de individuen in een tijd als dezen alleen bestaanbaar is bij een krachtig eenhoofdig bewind, op den grondslag van het Koningschap van het Huis van Oranje, en

2°. de bestrijding in het bijzonder van het orde-ontwrichtende streven der socialisten en hunner geestverwanten.

Art. III. De Vereeniging tracht haar doel te bereiken langs wettigen weg, en wel door:

a. het houden van bijeenkomsten;

b. het uitgeven of doen uitgeven van geschriften en periodieken;

c. het voeren van mondelinge propaganda, en andere wettige middelen, die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

Daar intusschen uit den aard der zaak deze beantwoording in haar algemeenheid te weinig spreekt, moge het volgende als nadere toelichting dienen.

Uit hetgeen hierboven omtrent de ontwikkeling van het parlementaire stelsel opgemerkt werd, zal gebleken zijn, dat het parlementarisme in zijn tegenwoordigen vorm door den actualist verworpen wordt als deugdelijk fundament van het staatsgebouw. De parlementaire machine vertoonde reeds lang slijtage-verschijnselen en loopt niet meer bepaald geruischloos. Keeren wij even terug naar het uitgangspunt van de parlementaire ontwikkeling, n.l. de middeleeuwen. Toen was er slechts één gezag, dat met krachtige hand den scepter zwaaide. Eén gezag, dat echter bij gebrek aan tegenwicht in aanzien en kracht zou afnemen. De weegschaal kwam in beweging, de gewichten werden verplaatst en ten slotte is de schaal naar den anderen kant doorgeslagen. Nu is er een wet, die geldt zoowel voor stof als geest, en wel de wet van het evenwicht.

Het evenwicht werd verbroken. Welnu, het moet hersteld worden!

Hoe is de toestand thans? Is er, kan er nog maar eenigszins gesproken worden van evenwicht? Neen! De Kroon kiest haar raadslieden. Ware de Kroon nu slechts vrij in die keuze, in werkelijkheid vrij, dan zou *dit gedeelte* althans van het geheele samenstel in orde *kunnen* zijn. Maar de Kroon *is* niet vrij, is gebonden aan de parlementaire gebruiken, die de keuze onmiddellijk beperkt tot lieden uit bepaalde partijen. Het behoeft, na hetgeen den lezer bekend is omtrent het ontstaan dier partijen, haar keurige manieren, haar op een hoog peil staande

mentaliteit, haar drijfveeren, haar op de spits gedreven onverdraagzaamheid, geen nader betoog, dat daaruit niets goeds geboren kàn worden. Wij willen een oogenblik veronderstellen — het kost ons de grootste moeite — dat alle „geachte afgevaardigden" werkelijk achtbaar zijn en vooral, dat zij eensgezind zouden streven om opbouwend wrk te verrichten. Dan nòg zou de grondslag ondeugdelijk blijken. Trekken wij een vergelijking:

Als een geleerde, een auteur, die een werk heeft geschreven, waarin hij zijn ziel, zijn overtuiging, zijn kennis heeft neergelegd, zijn manuscript in handen stelt van een goed vriend, een collega, een ander persoon, die hij in staat acht zijn werk te beoordeelen, dan zal hij menigmaal bij de uitgave van zijn werk met erkentelijkheid gewag maken van diens opmerkingen. Het boek gaat in zee, het is *zijn* boek gebleven. Al schrijft hij hier en daar een onnauwkeurigheid, al maakt hij een enkele maal een fout, dat is niets: het werk is over het geheel goed. Er zit eenheid, er zit logica in. Had hij aan honderd hoogstaande vrienden en collega's zijn werk ter beoordeeling gezonden, was hij door de een of andere oorzaak verplicht, nota van hun beschouwingen te nemen en zou hij deze verwerken in zijn oeuvre: het boek zou verschijnen, doch eenheid van gedachte en opvatting, de groote lijn, zijn werk, al had het dan ook weinig gebreken, zouden zijn verdwenen. Een ellendig, misselijk samenstel van gewrongenheden en compromissen zou het resultaat er van zijn. Doch dat geval is nog het meest gunstig voorgestelde. Want de geachte afgevaardigden zijn niet eensgezind en zijn in geenen deele allen respectabel. Zij beschouwen zich niet zooals de grondwet voorschrijft: als vertegenwoordiger van het geheele volk. Zij vertegenwoordigen partijgroepen, die elkaar het levenslicht niet gunnen; zij dienen ook wel.... eigen belang.

De Ministers zijn geen vrije leiders en bestuurderen; neen, als zij ook maar eenigszins hun persoonlijkheid meer in dienst stellen van het algemeen belang, dan van het belang

hunner partij, worden zij voor de vierschaar gehaald, moeten zij zoete broodjes bakken en beterschap beloven.

Doch er is meer. Is het niet een dwaasheid, dat het wel en wee van een wet of maatregel, die toch bij meerderheid van stemmen tot stand moet komen, afhangt van een toeval-lige meerderheid? Is het niet treurig, dat een wet, b. v. de laatste dienstplichtwet, wordt aangenomen met één stem meerderheid, omdat een Kamerlid, die ongetwijfeld tot de tegenstemmers zou hebben behoord, zwaar verkouden was en niet ter zitting kon verschijnen?

Is het niet bedroevend, dat een bepaalde partij, al zou zij naar hart en hoofd willen vóórstemmen, zich van stemming onthoudt of tegenstemt, omdat zij op de wip zit en daardoor een Minister of het geheele ministerie kan laten vallen, waar-door zij opnieuw aan den lande haar macht kan toonen en... politieke munt kan slaan uit een door haar in het leven geroepen crisis? En thans beleven wij het toppunt van par-lementaire razernij. De zieltogende coalitie heeft een laatste inspuiting gekregen, die haar leven nog korten tijd zal rekken.

De coalitie, rustend op de beide peilers: de antithese en den schoolstrijd, is in werkelijkheid reeds ter ziele. Wat de coalitiepartijen wenschten, werd haar gegeven. Er bestaat geen antithese meer, hoezeer die partijen ook bij deze laatste verrijzenis ons met zwakke stem hebben betuigd, dat het christelijk beginsel nog steeds een stevig fundament was voor haar gezamenlijk optreden. Maar nadat de veelal ge-rechtvaardigde wenschen der coalitie werden ingewilligd, *wil het Nederlandsche volk allerminst een splitsing van de natie in een politiek-christelijk en een politiek niet-christelijk gedeelte erkennen.* Welnu, de actualist wil die splijtzwam, die de hartstochten aanwakkert en verdeelt, waar samengewerkt moet worden, niet meer. En het is niet slechts dat zooge-naamd niet-christelijk gedeelte van het volk, dat zoo denkt, neen, de leden van de partijen der coalitie zelf huldigen voor een groot gedeelte eenzelfde opvatting.

Slechts de leiders trachten zich uit politiek belang nog aan die tegenstelling vast te klampen. Het is veelzeggend, dat

het Verbond van Actualisten een zeer belangrijk aantal leden telt van onvervalschten Roomsch-Katholieken en Calvinistischen bloede, en wel die lieden, voor wie het godsdienstig leven te heilig is om langer te kunnen aanzien, dat het misbruikt wordt om een *politieke* corruptie te bestendigen.

De tegenwoordige Regeering, die — erkend zij, dat zij met groote moeilijkheden te kampen heeft, — in 1918 toegaf aan de schreeuwende minderheid, is onmachtig en uit moreel oogpunt ook niet ervoor bestemd, het land uit het moeras te helpen. Want de taak, die voor haar is weggelegd, *kan* zij niet vervullen.

De roekelooze, door het parlement afgedwongen finantieele politiek willen wij buiten beschouwing laten; wij vragen slechts: is *deze* regeering de aangewezene om haar eigen maaksels op het gebied van arbeid, financien, onderwijs en defensie den hals om te draaien? Het is thans algemeen bekend, dat de regeering is teruggedeinsd — om welke redenen dan ook— en dat de nieuwe financieele politiek der regeering, zooals de *N. R. C.* van 31 Januari j.l. schrijft:

„niet onbelangrijk is gewijzigd. Terwijl in de millioenennota nog de meeste nadruk werd gelegd op de bezuiniging, is in de Memorie van Antwoord de klemtoon verplaatst en op nieuwe bronnen van inkomsten gelegd. Alom is men het er over eens dat de zware lasten, die reeds in allerlei vorm op de burgerij zijn gelegd, mede eene belemmering zijn om tot herstel van het zakenverkeer en herleving van welvaart te geraken."

Tot zoover de *N. R. C.*, die hier den spijker op den kop slaat en tevens de zwakheid dezer regeering openlijk aantoont.

En op dezen weg is de Regeering tot heden voortgesukkeld.

Gelooft gij, lezer, dat deze regeering in staat is, van de buitensporige concessies, die men te kwader ure aan het volk deed, het teveel, dat het herstel van welvaart in den weg staat, af te halen?

Maar laten wij niet bij deze regeering blijven; voor haar komt straks een andere. Welnu, de actualisten achten niet alleen de tegenwoordige, maar ook alle nog komende mini-

steries, die hun regeerkracht ontleenen aan het bestaande parlementaire stelsel, onmachtig tot het voeren van een nationale, boven partij-belangen uitgaande politiek.

Denk niet, lezer, dat de eischen van de talrijke belangengroepen minder zullen worden.

Gelooft niet, dat zoolang de thans geldende partij-verhoudingen bestaan, het zal gelukken de sociale wetgeving ingrijpend te wijzigen, op krachtige manier op het onderwijs te bezuinigen, de defensie niet meer zoo stiefmoederlijk te doen behandelen en voorts handel en industrie niet meer door een ondeugdelijke politiek te belemmeren in den natuurlijken groei hunner krachten.

Wanneer een van de parlementaire machtsverhoudingen afhankelijke regeering tot dergelijke drastische maatregelen overging, zou zij de grootste tegenwerking ondervinden van die partij-vertegenwoordigers, die hun positie moeten handhaven door beloven en steeds meer beloven. Laten wij een voorbeeld noemen: Het vraagstuk van de socialisatie is voorloopig van de baan, doch met kracht werpen de sociaal-democratische vakleiders en hun politieke trawanten zich op het vraagstuk der medezeggenschap om daardoor tóch te geraken tot de socialisatie. Schrijft niet de wethouder Wibaut in het Januari-nummer van het „Haagsch Maandblad" in zijn artikel, getiteld: „De vrije tijd van den arbeider":

> „Het gebruik van zijn vrijen tijd wordt, naar mate het onmisbare weten is verkregen, gericht op de voorbereiding van de medezeggenschap der arbeiders in het beheer der productie, gericht dus ook op strijd op economisch en op politiek gebied voor de verovering van deze medezeggenschap. De bestemming van den vrijen tijd van den opstandigen arbeider is in één woord gericht op de versterking van den klassenstrijd. Nog sterker samengevat kan men zeggen, dat de opstandige arbeider zijn vrijen tijd bestemt om zijn klasse sterk genoeg te maken om voor den georganiseerden arbeid de wereld te veroveren."

En eindigt zijn artikel niet als volgt:

> „Doch in het gebruik, dat de opstandige arbeider maakt van zijn vrijen tijd, ligt het conflict tusschen de arbeidersklasse en de ondernemersklasse, dat scherper wordt naarmate

de arbeidersklasse vordert in haar scholing: n.l. zich te bekwamen om haar rechtmatig aandeel in de leiding der voortbrenging te kunnen nemen."

Wij hooren, hoe, niettegenstaande de ervaring in Rusland, Duitschland ,Oostenrijk en Luxemburg en ook in het overige gedeelte der wereld zoo ondubbelzinnig de onmisbaarheid van het intellect in de leiding van het staatsbestuur en het economische leven heeft aangetoond en inmenging van den niet-intellectueel chaos in het staatsleven en vernietiging van de bronnen van welvaart tot gevolg had, deze wethouder der bedrijven te Amsterdam thans nog durft spreken van de *rechtmatige* eischen tot medezeggenschap. Medezeggenschap in de bedrijven! Maar ziet hij dan niet, dat ook daar door de machtsvergrooting der arbeiders het bedrijf geruïneerd zou worden op dezelfde wijze als dit het geval is door den ontbindenden invloed, de ontbindende macht en medezeggenschap van het parlement in het besturen van het schip van staat!

Het is hier de plaats te wijzen op den drang naar politieke machtsontplooiing van de socialistische vakvereenigingen. Nu met parlementaire actie de socialistische leiders het uiterste van hun eischen hebben weten te doen inwilligen, en nu blijkt, dat trots al dien *politieken* strijd van het socialisme niets verwezenlijkt kon worden, begint in de rijen van de socialistisch opgevoede massa een sceptische stemming te heerschen, die bedenkelijk wordt voor de van de gunst dier massa afhankelijke leiders. Het is deze stemming waarvan de leiders der vakbeweging gebruik maken om hun collega's van de politieke organisaties naar het tweede plan te verdringen en zelf de leiding der revolutionnaire beweging in handen te nemen. Het provoceeren van stakingen was het meest voor de hand liggende middel om den sluimerenden geest van den opstand te doen ontwaken. De vakstrijd had niet meer ten doel verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de bedrijven. Neen, het ging, getuige de woorden van den heer Stenhuis, *om de macht in de fabriek en daarna ... om de macht in den staat.*

De socialistische en communistische afgevaardigden in

het parlement werden werktuigen in handen van lieden als Stenhuis, Sneevliet e. a.

Tegenover dezen verpolitiekten vakstrijd maakt het Verbond van Actualisten front.

Het recht van den arbeider om zich zoo gunstig mogelijke arbeidsvoorwaarden te bedingen dient geeerbiedigd, evenwel onder erkenning van de groote sociale beteekenis van een belangengemeenschap tusschen den ondernemer en zijn personeel. De eisch van medezeggenschap — een zuiver socialistische eisch — moet onvoorwaardelijk worden afgewezen.

Is deze medezeggenschap van het parlement — die in werkelijkheid alléénheerschappij is — dus te verwerpen, omdat, al zou er eendacht heerschen, de veelhoofdigheid slechts ontbindend en niet opbouwend kan werken, een ander groot, ja, wellicht het grootste nadeel van dit systeem, waarin de Ministers als mandatarissen hunner partijen optreden, is, dat deze functionarissen vanzelfsprekend hun verantwoordelijkheid slechts in naam dragen, terwijl deze in werkelijkheid gedeeld wordt met het niet-verantwoordelijke parlement. Dat *moet* de energie van de krachtigsten onder hen dooden; dát is de oorzaak van het transigeeren met idealen en beginselen. En gij zult moeilijk daarbij kunnen wijzen op de mogelijkheid voor het volk, bij een nieuwe verkiezing, wanneer de balans over een regeeringsperiode van het parlement wordt opgemaakt, te constateeren, dat er weinig goeds en veel slechts tot stand werd gebracht, op de macht, die het kiezersvolk heeft, om verandering te brengen. Want het ligt ten slotte niet aan de personen, doch aan het stelsel, een stelsel, dat naar het verderf *moet* voeren, omdat niemand zich verantwoordelijk gevoelt en de opgezwiepte massa mederegeert door in koor na te brullen, hetgeen hun niet-verantwoordelijke leiders op waarlijk onverantwoordelijke wijze gelieven te suggereeren en te beloven.

In dit verband zij gewezen op het in het voorjaar gehouden congres der S. D. A. P. over het vraagstuk der medezeggenschap. Daar werd het afwijzend standpunt van Professor Bonger — een S. D. A. P.-er —, die in opdracht van

het partijbestuur daarover heeft gerapporteerd, met één slag weggevaagd. Den heer Masereeuw, directeur van Het Volk, die mede zijn stem tegen de medezeggenschap verhief, werd, toen hij in tweede instantie het woord wilde voeren, eenvoudig het woord geweigerd en met enthusiasme werden de leiders, die t. o. van genoemde twee heeren zoo optraden, toegejuicht! .... omdat zij het onmogelijke beloofden.

Men denke nu niet, dat wij reactionnairen zijn in de beteekenis, die men aan dit woord pleegt te hechten; men denke niet, dat de actualist een terugkeer naar den riddertijd wenscht, omdat het toen zoo heerlijk was. Neen, slechts dat wat in ons volksleven remmend werkt op de ontwikkeling, wat het herstel van volkswelvaart in den weg staat, dient opgeruimd.

Alleen het teveel moet er af. Dan eerst is een natuurlijke groei van ons volksleven mogelijk. De z.g. democraten behoeven werkelijk niet te denken, dat zij alleen de belangen van de massa kennen en deze willen behartigen. De actualist eischt dat recht evenzeer voor zich zelf op.

Is het nog noodig met voorbeelden de ontwrichting der maatschappij aan te toonen?

Moet hier herinnerd worden aan de verdeelheid, die Nederland te gronde richt en ons volksbestaan doet verworden?

Wijzen wij slechts op de bijna vijftig belangen-partijen en belangen-partijtjes. Zoo zouden wij ook tientallen voorbeelden uit de praktijk der ondeugdelijke werkloosheidsverzekering, welke in groote mate kapitaalvernietiging veroorzaakte, kunnen aanhalen, om de verwoesting van ons maatschappelijk leven duidelijk te maken.

Wij herinneren voorts aan de enorme sommen, verspild aan den woningbouw. Gewezen zij op het belachelijke, neen in-treurige, van het feit, dat de quaestie of de hoofdofficieren der onbereden wapens al dan niet bereden zouden blijven, werd beslist in een stemming rechts tegen links!

Hoe in ons stelsel van evenredige vertegenwoordiging in het bestuur „the right man in the right place" wordt geplaatst, moge nog uit het volgende blijken.

In een zeer keurige, deftige stad in ons land, moesten, na een raadsverkiezing, de wethouders=zetels verdeeld worden. Een onbekend teekenaar van een architecten=bureau werd bestemd om de portefeuille van Onderwijs te dragen, hetgeen vanzelfsprekend na drie maanden misliep en waarna hij, die huizen geteekend had, belast werd met volkshuisvesting en plantsoenen! De partij, waartoe de man behoorde, had toch *recht* op een bepaald aantal zetels!

Wij somden hier enkele van de voornaamste verwordings=verschijnselen op en eindigen met te wijzen op het schan=delijke plichtsverzuim van de heeren Tweede=Kamerleden, die *f* 5000,— schadevergoeding [1]) genieten, doch die — en de S. D. A. P.=fractie maakt zich volgens den heer Schaper daaraan het meest schuldig — ontelbare malen de zittingen niet bijwonen.

Bij de laatste oorlogsbegrooting bleken eens 7 leden, zegge zeven, bij de zoo belangrijke begrooting van financien slechts 17 leden van de 100 aanwezig te zijn!

Verdere onverkwikkelijkheden willen wij u sparen, en wij komen terug op de vraag aan ons, actualisten gedaan: Wat zijn uw beginselen?

Ziehier, hetgeen, in beginsel, het Actualisme tracht te verwezenlijken:

1. De materialistische levensbeschouwing — vrucht van het 18de=eeuwsche rationalisme — behoort ten eenenmale verworpen te worden.

Ofschoon niet=confessioneel, streeft het Verbond met kracht naar vereeniging van allen, die vorenstaande ziens=wijze zijn toegedaan, en die, welk geloof door hen ook moge worden beleden, erkennen dat hun levensbeschouwing even=zeer als onze geheele Westersche beschaving wordt be=heerscht door het Christendom.

Als voornaamste uitvloeisel van deze opvatting bestrijdt het Verbond met de grootste kracht den verwoestenden

---

[1]) Waarom dit schadevergoeding en niet salaris genoemd? Zij genieten toch ook pensioen!

en orde-ontwrichtenden invloed van de socialisten en de overige democraten door, in tegenstelling met dezer leer en practijk, te streven naar eensgezindheid en samenwerking en voorts naar ontwikkeling van het gevoel van nationale saamhoorigheid.

2. De constitutioneel-monarchistische staatsvorm is, op grond van zijn historische wording, terecht grondwettelijk vastgelegd.

Het Huis van Oranje, door de hechtste banden met ons vrijheidlievend volk verbonden, vormt de hoogste belichaming van het gezag.

3. De ingewikkelde structuur van de hedendaagsche samenleving eischt bevestiging en versterking van het gezag, waardoor de grootst mogelijke orde in de samenleving wordt verzekerd.

Het gezag in het huisgezin, bedrijf, gemeente, provincie en staat vinde zijn grootste kracht in de persoonlijkheid.

4. De overheid is daarom verplicht voor iedereen de gelegenheid open te stellen zijn persoonlijkheid en verantwoordelijkheidsgevoel te ontwikkelen, met dien verstande, dat zij, wier eigenschappen en aanleg de desvereischte waarborgen voor een zoodanige ontwikkeling bieden, daarop aanspraak kunnen maken en slechts zij de functies, waartoe bovenstaande eigenschappen noodzakelijk zijn, vervullen.

5. Teneinde de mogelijkheid tot ontwikkeling voor de persoonlijkheid te scheppen en deze te bevorderen, wordt allereerst vereischt een aankweeking van de wilskracht en het zelfstandigheidsgevoel van den enkeling en het bevrijden van onze samenleving van de knellende banden, welke de vrije ontwikkeling en den natuurlijken groei van de in ons volk levende krachten belemmeren.

6. Beperking van de macht van het Parlement, Provinciale Staten en gemeenteraden.

Wijziging van het kiesstelsel, waardoor, afgescheiden van lijsten, het mogelijk worde persoonlijke verdiensten tot hun recht te doen komen.

Bestrijding van de corruptie in de politiek.

7. Beperking tot het strikt noodzakelijke van dure over-

heidsbemoeiingen; bevordering van het particulier initiatief

De regeering bespoedige de aflossing van de Staatsschulden door deze af te betalen met aandeelen in nieuw op te richten maatschappijen aan wie de exploitatie der daarvoor in aanmerking komende overheidsbedrijven moet worden overgedragen.

De overheid beschikke over een klein, doch goed geschoold en goed betaald ambtenarencorps.

8. Steunen van het streven naar gelijktijdige internationale ontwapening. Geen eenzijdige ontwapening van Nederland.

Leger en Vloot bestemd voor en hun sterkte gebaseerd op de handhaving van onze nationale zelfstandigheid.

Afschaffing der onteerende loting.

Algemeene dienstplicht met scherpe selectie en invoering van een weerbelasting voor de vrijgestelden.

Het leger worde niet alleen beschouwd als een instituut van wapenhandel, doch ook als een instelling tot zedelijke verheffing van ons volk.

9. Herziening van ons belastingstelsel in dien zin, dat kapitaalvorming niet belemmerd worde en de spaarzin worde aangewakkerd.

10. Verwerping van den klassenstrijd, streven naar samenwerking van allen.

Bevordering van de toekenning van een winstaandeel aan den werknemer.

Erkenning en verdediging van de vrijheid van arbeid.

Verwerping van socialisatie, medezeggenschap en publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie.

Verwerping van de nivelleering. Loon naar waarde van den geleverden arbeid.

Wijziging en vereenvoudiging van de sociale wetgeving blijve gebaseerd op het beginsel van de zelfverantwoordelijkheid van het individu.

Voor dezen tijd van malaise te bevorderen, dat de onzinnige wijze van steunverleening aan werkloozen, welke kapitaalvernietigend werkt, zal worden vervangen door een practische werkverschaffing van zoodanigen aard, dat de

belastingpenningen niet nutteloos worden verbruikt.

11. Bestrijding van de inmenging van de Vak= en Werk=geversvereenigingen op politiek en economisch terrein.

12. Vrijheid van godsdienst.

Bestrijding van het misbruiken van den godsdienst op zuiver politiek terrein.

13. Bij de opvoeding zij karaktervorming hoofdzaak.

Meer wetenschappelijk onderwijs slechts voor diegenen, waarvan te verwachten is, dat zij dit met vrucht zullen kun=nen volgen.

Te bevorderen, dat het onderwijs in meer practische banen wordt geleid en het vakonderwijs, industrieel zoowel als land= en tuinbouwonderwijs, op den voorgrond wordt gebracht.

14. Eenvoudige, strenge en snelle rechtspraak.

Verbetering van het strafstelsel.

15. Bestrijding van de kunstmatige door de politiek in het leven geroepen tegenstelling tusschen platteland en steden.

16. Bevestiging van het Nederlandsche gezag in Oost= en West=Indie, bevordering van een betere behartiging van de belangen van de inheemsche bevolking van Oost= en West=Indie door regeering en parlement van Nederland.

Ziehier den hoofdinhoud van ons streven. Gij zult ons niet euvel duiden, integendeel gij zult het verklaarbaar vin=den, dat wij niet verder in details zullen afdalen.

Wij, die de leiding van de zaken in handen willen leggen van krachtige persoonlijkheden, die zich in de algemeene achting mogen verheugen, wij zouden immers in strijd met onze eigen beginselen handelen, wanneer wij in dezelfde fout vervielen als de tegenwoordige partijleiders en met een gedetailleerd politiek program voor den dag kwamen. Zoo'n program toch, een spijskaart in vage termen veelal, waarin elk wat wils moet kunnen vinden, en dat ieder jaar uitge=breider wordt, dient nergens anders toe, dan als reclame=middel in den politieken concurrentiestrijd.

Wij eischen, dat wij bestuurd worden in gemeente, pro=

vincie en staat, door bekwame lieden en niet, zooals maar al te dikwijls voorkomt, door ten eenenmale ongeschikte, of door, als zij al geschikt zijn, in den politieken strijd verstrikte krachten.

Van onze hierboven genoemde beginselen zij nadrukkelijk verklaard, dat men het daarmee kan eens zijn of niet; men behoeft van ons nimmer te verwachten, dat wij, wat deze punten betreft, zullen transigeeren. Samenwerking met anderen is voor ons uitgesloten, indien dit zou moeten geschieden op den basis van een compromis. En dit geldt niet slechts voor de zooeven genoemde hoofdpunten, doch ook voor verschillende belangrijke consequenties, die daaruit voortvloeien.

Wij weidden reeds uit over de kwestie der medezeggenschap, die wij verwerpen in de eenige interpretatie, die men aan dat woord kan geven, n.l. het mede besturen — financieel en technisch — door hen die daarvoor de noodige ervaring en kennis of opleiding missen en die geen verantwoordelijkheid zouden dragen.

Voorts kant het actualisme zich uitdrukkelijk tegen de bestaande nivelleering, die zich op verschillend gebied uit. Nivelleering, o. a. in de toekenning van gelijke loonen en salarissen, waardoor de arbeidskracht, de kennis en de aanleg van den meerwaardige nimmer tot uiting kunnen komen en deze op gelijken voet wordt behandeld als zijn mindere in deze opzichten.

En verder volgt hieruit, dat wij de wettelijke regeling van den arbeidsduur niet meer gehandhaafd wenschen te zien in haar tegenwoordigen vorm, omdat het van overheidswege aan banden leggen der energie de welvaart in hooge mate benadeelt en bovendien in strijd is met den menschelijken aard, zoowel wat de zucht tot krachtsontplooiing betreft, als met betrekking tot den individueelen vrijheidszin die den mensch eigen is.

Verder is ons onderwijs, dat in vergelijking met andere landen door vele Nederlanders „uitstekend" genoemd wordt, in werkelijkheid niet goed, hetgeen u duidelijk moet zijn, als gij het oog niet alleen gericht houdt op het hooge peil,

waarop ons onderwijs in wetenschappelijken zin staat, doch ook — en daarop komt het ten slotte aan — op het doel waarvoor het onderwijs wordt gegeven.

Zeker, ons onderwijs is goed en wij hopen van harte, dat het nog beter zal worden, maar dan diene dat onderwijs ook slechts voor hen, van wie men kan en mag verwachten, dat de gemeenschap door hen gebaat zal worden, dat wil zeggen, dat dit goede, uitstekende onderwijs, niet wordt besteed aan voor het grootste gedeelte middelmatigen van aanleg, ja, veel minder dan middelmatigen. Want ook hier is het nivelleeringssysteem de wonde plek. De uiterst moeilijke en gecompliceerde structuur van het hedendaagsch staatkundig en economisch leven eischt, dat men over daartoe goed onderlegde en in elk opzicht uitstekende krachten beschikt, en zeker niet over een klasse van semi-intellectueelen, vooral niet als de noodige schatten in hoofdzaak aan de opleiding van laatstgenoemden worden besteed. Voor de groote massa die onderwijs geniet, richte de overheid zich naast de opleiding in zuiver wetenschappelijken zin op de ontwikkeling van de *energie, de wilskracht en de lichaamskracht.*

Wanneer ons land naast zulk onderwijs, waaruit de beste elementen voor de leiding voorkomen, beschikt over een massa, die, behalve de voor de samenleving onmisbare ontwikkeling, tevens goede lichamelijke en wilskrachtige eigenschappen bezit, dan moet het volk, omdat slechts gezonde en krachtige elementen worden gekweekt, tot bloei komen. In algemeenen zin zij deze beschouwing over het onderwijs op de volgende wijze in het kort samengevat:

Wij geven *goed* onderwijs aan allen en het *beste* onderwijs aan hen ,die de noodige waarborgen hebben geleverd, dat het aan hen welbesteed is.

Thans een en ander over de kwestie van het geweld. Den eersten Mei 1919 zei Mr. Troelstra in een te Amsterdam in „Plancius" gehouden vergadering: „Met vreugde zal ik den dag begroeten, wanneer de revolutie kloppen zal aan de Oosterpoorten van ons land".

In December 1922 werd in de „Tribune" een jonge kerel

opgeroepen, om den ongeevenaarden Zimmerman, den koning van Hongerland, het loon te doen krijgen, dat Friedrich Adler aan Stürgk en Tell aan Gessler toediende. Het zijn slechts enkele uitingen uit de vele, die gij nog dagelijks kunt hooren en lezen. Gij begrijpt nu reeds onze bedoeling. Wanneer Troelstra of Wijnkoop het nogmaals zouden wagen om, als de revolutie aan de grenzen klopt, of in het land zelf den kop opsteekt, met onwettige middelen naar de macht te grijpen, zal hij ons, actualisten, gereed vinden, om dat met geweld te beletten.

Dan zullen wij het Vaderland verdedigen tegen den binnenlandschen vijand en zullen wij het gezwel mee helpen uitsnijden, totdat niets meer ervan overblijft.

Wij willen en zullen Nederland behouden als een vrij land, van vreemde smetten vrij, maar ook inwendig gezond en krachtig. Wij zullen de goedgeloovige massa niet vergiftigen door haar den hemel op aarde voor te spiegelen, haar alles te beloven, terwijl men weet, dat slechts langzamerhand een klein gedeelte, naar gelang van de omstandigheden, in overeenstemming met den groei der gevoelsbeschaving kan worden gegeven.

Hiermede gelooven wij, nauwkeuriger dan de statuten zulks doen, doel en streven van ons Verbond omschreven te hebben; thans nog een enkel woord over de middelen ter bereiking van het gestelde doel.

De geweldkwestie is voldoende besproken; wij zullen haar verder laten rusten.

Een van de middelen ter bereiking van ons doel is het maken van propaganda in woord en geschrift. Wij beschikken over het weekblad „De Vaderlander", dat niet slechts propaganda-artikelen bevat, doch voor het overige tevens artikelen over andere onderwerpen en zaken, welke men van actueel belang mag achten. Binnenkort zal ook een volksweekblad verschijnen.

Voorts worden voordrachten gehouden voor niet-verbondsleden, d. w. z. voor hen, die actualist zijn in woord en gedachten, doch die zich nog niet aansloten bij het Verbond.

Wat weerhoudt u thans, toe te treden als lid van ons Verbond? Is het zelfgenoegzaamheid, die u tot heden weerhield? Wij willen het niet veronderstellen.

Is het een misplaatst vertrouwen in de mentaliteit van socialisten, communisten en andere democratisten? Wij kúnnen het niet denken.

Is het de veronderstelling, dat deze of toekomstige regeeringen het teveel uit onze wetgeving zullen schrappen? Wij behoeven dan slechts te wijzen op de eischen, die de massa voor de toekomst stelt en die, naarmate de buitenlandsche politieke verhoudingen meer en meer tot rust komen, met des te grooter kracht zich zullen uiten in een, wat men gemeenlijk noemt „opgewekt" parlementair leven.

Is het.... misschien.... schroom, die u, voor zoover gij u actualist gevoelt, tot heden belette tot het Verbond toe te treden?

Ja, dat is het bij velen. Bij hen, die juist de aangewezenen zijn om in de eerste plaats het Verbond te steunen. Bij hen, die in zichzelf de krachten onderschatten om het doel, zelfs in vereeniging met anderen, te bereiken.

Maar neemt ge dan niet waar, hoe het actualistisch beginsel aanhangers trekt in steeds breeder wordenden kring?

Wij deden reeds een aanhaling uit het artikel van Mr. Dr. Westerman om aan te toonen hoezeer het actualisme zich heeft ingeleefd in de gedachten van bekende persoonlijkheden, uit wier uitlatingen gij zult kunnen vernemen, hoe ook zij een oplossing in den zin, welken wij beoogen, van het meest urgent belang achten en waaruit gij den ernst dezer tijden zult beseffen. Ziehier den slotzin van het hierboven genoemde artikel van Mr. Dr. Westerman:

> „Voor het oogenblik heb ik slechts willen volstaan met de richting aan te geven, waarin de staatkundige evolutie zich volgens mijn overtuiging in de *naaste* toekomst noodzakelijkerwijs zal moeten bewegen. Of de prognose juist geweest is, zal de komende ontwikkeling *spoedig* genoeg uitwijzen."

En zie hier, wat Dr. C. J. K. van Aalst schreef in een artikel:

> „Zoolang bovengenoemde maatregelen niet door de Regee-

ring genomen zijn, blijft het groote gevaar bestaan, dat anderen, die de toekomst des lands reeds zoo langen tijd met groote bezorgdheid aanzien, zich geroepen zullen achten een initiatief te nemen. Eene wijziging in de tegenwoordige binnenlandsche omstandigheden is even dringend noodig als die in de internationale toestanden, wil ons Vaderland behoed kunnen worden voor eene inzinking gelijk die aan het einde der achttiende eeuwe, toen de kracht ontbrak om hetgeen verloren was gegaan, te herstellen."

Herinneren wij voorts aan een artikel van Mr. C. Vissering, waarin deze spreekt van de reeds „te zware belastingen", hetgeen voor de Regeering zeker de aanleiding was om den klemtoon van de bezuiniging naar nieuwe bronnen van inkomsten te verleggen.

Prof. Treub zei onlangs:

„De zwakheid der parlementen" — hij bedoelde daarmede de onmacht om iets goeds tot stand te brengen — „wordt veroorzaakt omdat men afhankelijk is van de meerderheid in getal. Daarom bedanken vele bekwame mannen ervoor in het parlement zitting te nemen. De evenredige vertegenwoordiging is jammerlijk mislukt. Enkele leiders stellen feitelijk de candidatenlijsten samen."

Wij lazen een krachtig woord van Mr. Dr. Ter Spill, die zegt:

„Het parlementaire stelsel heeft zijn tijd gehad: het gaat verdwijnen."

En verder van den heer K. Elout:

„Er is dus onbetwistbaar ontbinding in onze politiek en wij kunnen zeggen: Das Alte stürzt, es ändert sich die Zeit."

Voorts herinneren wij u aan uitlatingen in den zin onzer beginselen van de Kamerleden Baron de Vos van Steenwijk (C.-H.), Van Vuuren (Kath.), mej. Van Dorp (partij Van Houten) en ook van den oud-minister Van Houten.

En moeten wij u nevens al deze uitingen nog wijzen op de alom en in alle lagen der bevolking heerschende ontevredenheid?

In alle maatschappelijke kringen vindt men de lieden, die het vertrouwen verloren hebben niet slechts in de per-

sonen, doch ook in de wijze waarop met 's lands belangen wordt omgesprongen.

Gij zult u bij toetreding moeten onderwerpen aan hetgeen door onze hoogste macht is of zal worden bepaald. Wij doen dat gaarne, want wij hebben vertrouwen in de goede nationale bedoelingen van het Verbond. Want ons Verbond is bij uitstek nationaal.

Wij willen ons volk groot maken en het de noodzakelijke eensgezindheid in nationaal gevoelen en denken teruggeven.

Wij erkennen géén politieken godsdienststrijd, géén door de Marxisten opzettelijk verscherpten klassenstrijd; wij wenschen een eendrachtig volk, dat gezamenlijk zijn werkkracht en zijn nationale deugden ten dienste stelt van de Nederlandsche gemeenschap.

En daarom moeten wij ons onderwerpen. Het zal u gemakkelijker vallen dit in ons nationaal verbond te doen, dan in de een of andere politieke partij. Gij zult u — evenals wij — moeten onderwerpen aan de leiding van hen, die door de omstandigheden u zúllen leiden. Maar gij zult vrede ermee hebben; die onderwerping zal u niet drukken, als gij het geloof en vertrouwen bewaart en als gij ziet hoe anderen vrede, maar vooral kracht vinden in het energieke streven, dat gericht is op het heil van allen, van de Nederlandsche gemeenschap, ons vaderland, dat wij zoo lief hebben; onze geboortegrond, waaraan wij zoó hechten, dat de herinnering daaraan hun, die in verre oorden, in onze kolonien vertoeven, de kracht schenkt, den strijd om het bestaan te voeren.

Welnu, besluiten wij ons betoog met den wensch uit te spreken, dat dit geschrift moge bijdragen tot verdieping van het volksleven, van ons nationaal gevoel, dat culmineert in de persoon van Haar, die, volgens de traditien van Haar Huis, Haar volk een in alle opzichten vrij volk wenscht, Haar volk, dat zij liefheeft; ons nationaal gevoel, dat culmineert in de persoon van Koningin Wilhelmina, wier streven was, is en zal blijven ons voor te gaan in nationale deugden.

Eindigen wij dan met onze leuze:

Met God en Oranje voor ons geliefd Vaderland.

